

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied	TELEFOONNUMMER	+31622451638
DATUM	29-11-2022	E-MAILADRES	onno.raijmakers@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1512015602-1390	DOMEIN/OPGAVE	Toekomst Landelijk Gebied
VAN	Onno Raijmakers	TEAM	PL1
NUMMER PS	PS2022RGW	PORTEFEUILLEHOUDER	Sterk
BIJLAGEN	1. Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied (ULG) inclusief Resultaten Consultatie ULG (bijlage 2).		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Op 5 juli 2022 hebben wij het concept Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied als richtinggevende uitspraak vastgesteld. Na overleg met uw Statencommissie en consultatie van andere overheden, maatschappelijke partijen en verschillende lopende samenwerkingen, hebben wij de Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied vastgesteld. Wij zijn bevestigd in onze eerdere keuzen en hebben op een aantal punten deze keuzen beter onderbouwd. Gezien de inzet en het tempo van het Nationaal Programma Landelijk Gebied, werken we de principes van de ULG uit met de Gebiedsgerichte aanpak Landelijk Gebied. Deze aanpak is een geografische uitbreiding van de eerder door u vastgestelde Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof (PS maart 2022).

Inleiding:

Op 5 juli 2022 hebben wij de notitie met richtinggevende uitspraken voor de Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied (ULG) vastgesteld. Deze notitie is voorgelegd en besproken met onze partners: maatschappelijke organisaties (LTO, agrarische collectieven, terreinbeherende organisaties, Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en Gebiedscommissie Utrecht-West) en medeoverheden (gemeenten en waterschappen). Er zijn hiervoor in augustus twee digitale bestuurlijke overleggen geweest, met veel deelnemers. Daarnaast hebben de waterschappen, gemeentelijke regio's en een aantal gemeenten ook schriftelijk gereageerd.

Ook is de notitie met richtinggevende uitspraken besproken met uw Statencommissie Ruimte, Groen, Water en Wonen (31 augustus).

Hieronder geven wij aan dat de hoofdlijnen van de ULG na de consultatie gelijk is gebleven. In de Reactienotitie Consultatie Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied (bijlage 2 in het ULG-document) hebben we de inbreng van de partners en de Statencommissie samengevat en gebundeld en voorzien van de voorgestelde reactie op de inbreng. We sturen de vastgestelde ULG inclusief de Reactienotitie aan alle partijen en beschouwen deze mede als de beantwoording van hun mondelinge en schriftelijke inbreng.

Er is veel draagvlak voor de voorgestelde aanpak en voor de voortrekkersrol van de provincie. Het organiseren van de ULG wordt toegejuicht. De hoofdstappen in de gebiedsgerichte aanpak worden onderschreven en ook de

indeling in sturing op drie verschillende schaalniveaus: gebied/polder – regio – gehele provincie. Ook voor de integrale aanpak, met de prioritering op de vijf noodzakelijke opgaven is in brede zin steun.

Er is daarnaast zorg voor meer bestuurlijke drukte als gevolg van de regio-indeling. Ons is gevraagd te zorgen voor maatwerk op gebiedsniveau, het borgen van een vorm van onafhankelijkheid op gebieds- en regioniveau en voldoende middelen en capaciteit voor de deelnemende partijen. De Reactienotitie gaat hierop in.

Belang van de vaststelling van de ULG is dat we de gezamenlijke uitvoering zo snel mogelijk volgens deze lijnen kunnen gaan organiseren. Het in gang zetten van de transitie in het landelijk gebied vraagt dit van ons.

Voorgeschiedenis:

- De aanbevelingen uit de evaluatie Agenda Vitaal Platteland (AVP), die een belangrijk vertrekpunt zijn voor deze concernopdracht, zijn op 14 oktober 2020 besproken in de Statencommissie RGW (2020RGW145).
- Op 16 december 2020 is een informatiesessie met de commissie RGW over deze concernopdracht georganiseerd.
- Statenbrief 9-3-2021 over temporisering concernopdracht (2021RGW62).
- Statenbrief 1-6-2021 over Vervolg uitvoeringsstrategie (2021RGW110).
- Mededeling gedeputeerde Bruins Slot in de commissie RGW van 13-10 over het noodgedwongen afbreken van de aanbestedingsprocedure.
- Statenbrief 29-03-2022 over Voortgang ULG (2022RGW93)
- Statenbrief concept Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied (ULG) als richtinggevende uitspraak, 31-08-2022 besproken in de Statencommissie RGW (PS2022RGW81)

Toelichting:

Hoofdpijn van de ULG blijft na consultatie gelijk

De ULG maakt de (strategische) keuzes met betrekking tot gebiedsgerichte uitvoering van de vele zware opgaven in het landelijk gebied. De focus ligt op de regisserende/realiserende rol van de provincie met daarbij vijf hoofdpijnen op het gebied van natuur, stikstof, water, bodemdaling (=klimaatopgave) en landbouw (incl. klimaatopgave). Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) vraagt ons de regierol te verbreden naar het hele landelijke gebied van de provincie. Hiertoe is de gebiedsgerichte aanpak stikstof verbreed naar een provincie dekkende aanpak.

De ULG is een uitnodiging aan andere partijen in het landelijk gebied, medeoverheden en maatschappelijke/particuliere organisaties om gezamenlijk invulling te geven aan deze provinciale doelen en andere provinciale doelen en ambities en de doelen en ambities van de partners. Dan gaat het bijvoorbeeld om Groen Groeit Mee, de aanleg van nieuwe bossen, groenblauwe dooradering, recreatieve verbindingen, energietransitie en klimaatadaptatie.

Planvorming en sturing

In de ULG wordt daarvoor een vernieuwde werkwijze en sturing gepresenteerd. Op gebieds- of polder-niveau zal de uitvoering met en/of door lokale partijen daadwerkelijk vorm krijgen, ondersteund door een bestuurlijke begeleidingsgroep. De sturing op de voorbereiding van en de daadwerkelijke uitvoering van de gezamenlijke gebiedsprocessen vindt plaats op regionaal niveau. Daartoe worden in 2 regio's breed samengestelde regiostuurgroepen ingericht, waarin overheden en (uitvoerende) maatschappelijke organisaties samenwerken. Deze sturing wordt aangevuld door een provinciale stuurgroep van de overheden, die knopen doorhakt bij blijvende verschillen van inzicht en die het totaal aan doelen bewaakt.

De ULG gaat uit van de door PS vastgelegde kaders in de Omgevingsvisie (maart 2021), de RVS (PS, februari 2022) en het Handelingskader Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof (PS, maart 2022).

In de gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied die invulling geeft aan de in de ULG opgenomen planvorming en sturing, wordt bij opstellen en uitwerken van de gebiedsagenda's en de daarbij behorende maatregelen ook aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. Daarbij wordt invulling gegeven aan motie 101a (PS, 9 november 2022). De wijze waarop dit zal worden geborgd wordt in de komende periode uitgewerkt.

In dit stadium is nog onduidelijk of het NPLG zal vragen om nadere kaderstelling door Provinciale Staten. Een (eventuele) zonering van het landelijk gebied als gevolg van het advies van Remkes en bijvoorbeeld de extensivering van de landbouw en uitbreiding van bedreigde leefgebieden met behulp van zogenaamde landschapgrond is nu nog geen onderdeel van de Omgevingsvisie. Mogelijk komt de gewenste duidelijkheid pas begin 2023.

De notitie met richtinggevende uitspraken van 5 juli is op enkele onderdelen aangepast:

- De ULG is herschreven naar B1/B2 niveau ten behoeve van de leesbaarheid voor een bredere doelgroep.
- De tekst in paragraaf 4.3 over de wateropgave is aangepast.
- Verduidelijk hoe de beperking van de bodemdaling en de transitie van de landbouw onderdeel uitmaakt van de klimaatopgave.
- Toegevoegd: we willen samen met onze partners een Utrechtse definitie voor rendabele kringlooplandbouw opstellen, die ook gaat over natuurinclusief en klimaatneutraal. De overheid heeft ook een rol en verantwoordelijkheid in de nazorgfase.
- De wens om de provinciale grondstrategie (in ontwikkeling) met de gebiedspartijen uit te bouwen tot een regionale grondstrategie is opgenomen.
- Naast bovengenoemde punten vanuit de consultatie is ook een passage opgenomen over de wijze waarop het werken met de 9 deelgebieden vanuit de Gebiedsgerichte Aanpak Landelijk Gebied is ingepast.

Bij de bespreking in uw Statencommissie van de richtinggevende uitspraken ULG zijn twee toezeggingen gedaan.

- Gedeputeerde zegt toe te bekijken of het **uitdaagrecht**, zoals dat verkend is in Friesland en in het netwerk omgevingsgericht werken, ook een plek kan krijgen in de Uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied. De participatienota en leidraad (PS maart 2022) geeft aan: “We gaan met het uitdaagrecht experimenteren binnen de kaders die vooraf worden vastgesteld”. Komende periode gaat de provincie verkennen welke randvoorwaarden belangrijk zijn en hoe we hier praktisch uitvoering aan kunnen geven. De uitvoeringsstrategie landelijk gebied kan hier een mooie casus voor zijn. De sturingsfilosofie van de ULG is maatwerk per uitvoeringsgebied. Daarbij zien wij cocreatie met partijen, ondernemers en bewoners in het gebied als de meest voor de hand liggende vorm van participatie; dit kan ook een vorm van uitdaagrecht inhouden.

- Gedeputeerde zegt toe te bekijken of het PARK-advies **Landschap van verlangen** meegenomen kan worden in de uitvoeringsstrategie Landelijk Gebied.

Het advies gaat over verschillende aspecten van energiewinning in het landelijk gebied van Utrecht en welke rol de provincie hierin zou moeten willen nemen. De inhoudelijke reactie hierop wordt begin december door ons college gegeven. Vooruitlopend daarop gaan we hier in op het onderdeel van het advies dat over de ULG gaat (adviespunt 2): *“maak werk van een eenduidige gebiedsbegeleiding van het landelijk gebied vanuit klimaat en transitie, biodiversiteit en verdienmodellen.”* Wij vinden dit een waardevol advies dat we als provincie willen meegeven aan de gebieden. Het is aan de samenwerkende partijen om daar invulling aan te geven, met een belangrijke rol voor de gemeenten als eerstverantwoordelijke. Een mogelijkheid is dit aan de hand van enkele voorbeelden verder te ontwikkelen.

Daarnaast is in uw Statencommissie ook gevraagd naar een analyse hoe de **evaluatie Agenda Vitaal Platteland (AVP)** is verwerkt in het ULG. In de ULG is dat op verschillende plaatsen aangegeven.

Aanbevelingen van de Evaluatie AVP die zijn gebruikt voor het opstellen van de ULG:

- werk vanuit de beleidscyclus;
- aandacht voor rolbewuste inzet vanuit de provincie;
- bouw de ontwikkeling van een programma voor het landelijk gebied opnieuw op;
- organiseer participatie en cocreatie;
- organiseer samenwerking op 3 niveaus;
- richt het nieuwe programma in als een lerend programma.

Andere aanbevelingen over de professionalisering van opdrachten, projectmatige aanpak en informatievoorziening zijn eerder al doorgevoerd in de werkwijze AVP. Hier zal de ULG in de implementatie op voortborduren.

Vervolgprocedure / voortgang:

De ULG wordt in de Gebiedsgerichte Aanpak Landelijk Gebied uitgewerkt. De opgaven zijn groot en de wens om snel resultaten te gaan boeken ook. Dus gaan we aan de slag om te zien waar opgaven elkaar in de uitvoering kunnen versterken en waar nadere keuzen nodig zijn om schurende opgaven voldoende ruimte geven.

We willen de sturingsorganen zo snel mogelijk gaan inrichten en ondersteunen. Binnen die samenwerkingen zullen we met elkaar afspraken maken over hoe we willen samenwerken en over welke voorzieningen en instrumenten de uitvoerende partijen verder vragen. Hierbij is ons aanbod de ruimte te nemen om de gewenste eigenheid in de (deel)gebieds- en regio-agenda's op te nemen en vooral samen gedurende het proces de beste oplossingen te vinden en leren door te doen.

Elke regio krijgt een regiostuurgroep. De gedeputeerde met de meest essentiële opgaven voor dat gebied zit in deze regiostuurgroep. Een integrale aansturing kan makkelijker worden door te werken met gebiedsgedeputeerden. Dit is een onderwerp voor het komende college.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen